

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-
педагогічної
роботи

Антон Палеєвич ЕЙМОНОВ

10 жовтня 2021 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

**«Актуальні проблеми Сходу в умовах деколонізації
і глобалізації»**

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

(шифр і назва)

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

(шифр і назва)

освітня програма «Міжнародні відносини та регіональні студії:
сходознавство»

(шифр і назва)

вид дисципліни за вибором

(обов'язкова/ за вибором)

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2021/2022 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

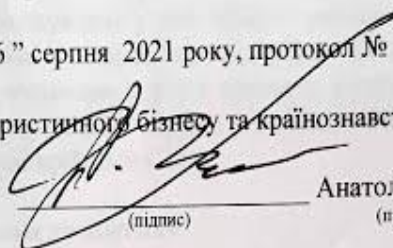
“ 27 ” серпня 2021 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Тумаков Олександр Іванович, канд. іст. наук, доц.,
доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол від “ 26 ” серпня 2021 року, протокол № 1

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Анатолій ПАРФІНЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником
проектної групи) «Міжнародні відносини та регіональні студії: сходознавство»
назва освітньої програми

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми
(керівник проектної групи)

Сергій ЛИМАН
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних
економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “ 26 ” серпня 2021 року № 1

Голова науково-методичної комісії

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми Сходу в умовах деколонізації і глобалізації» складена відповідно до освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Основною **метою** навчального курсу «Актуальні проблеми Сходу в умовах деколонізації та глобалізації» є ознайомлення студентів-магістрів спеціалізації «Міжнародні відносини та регіональні студії» з найважливішими особливостями сучасного розвитку країн Сходу, формування у них чіткого уявлення про найважливіші соціально-політичні і етноконфесійні процеси, що відбуваються в сучасних східних суспільствах. Крім того, важливим завданням курсу є вивчення модерністських тенденцій у розвитку країн Азії і Африки, місця східних держав у побудові багатопольярного світу, взаємовідносин України з провідними країнами Сходу.

1.2. Основні **завдання** вивчення дисципліни:

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК1 – здатність проведення досліджень на відповідному рівні;

ЗК2 – здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК3 – вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

ЗК9 – здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;

ЗК10 – здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- формування наступних спеціальних компетентностей:

СК1 – здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики;

СК4 – здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи;

СК 5 – здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному;

СК7 – здатність здійснювати прикладні аналітичні дослідження проблем міжнародних відносин та світової політики, суспільних комунікацій, регіональних студій, професійно готувати аналітичні матеріали та довідки;

СК10 – здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації;

СК15 – здатність аналізувати ключові політичні, соціально-економічні та культурні проблеми розвитку країн Сходу.

1.3. Кількість кредитів – 5.

1.4. Загальна кількість годин – 150.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
2-й	-й
Лекції	
30 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
15 год.	год.
Лабораторні заняття	
–	год.
Самостійна робота	
105 год.	год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані **результати** навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти наступних результатів:

РН2 – критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини;

РН4 – аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав.

РН5 – збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав;

РН6 – визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку

РН16 – оцінювати міжнародні події, процеси в сфері міжнародного співробітництва та міжнародної безпеки, стан взаємодії та конфлікту в міжнародних системах.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Країни Азії і Африки в умовах деколонізації

Тема 1. Вступ до курсу. Країни Сходу у сучасному світі. Азія і Африка в геодемографічному вимірюванні. Сучасні цивілізації Сходу: загальна характеристика. Східна модель розвитку, її специфіка і особливості. Контакти між Сходом і Заходом в історичному контексті. Колоніалізм як всесвітньо-історичне явище.

Джерела і література до курсу.

Тема 2. Криза колоніалізму. «Пробудження Азії» на початку ХХ ст. Перша світова війна та її вплив на країни та народи Азії і Африки. Більшовизм і Схід. Особливості національно-визвольного руху міжвоєнного періоду (1918–1939 рр.). Друга світова війна і колоніальна система.

Тема 3. Деколонізація і формування «третього світу». Етапи деколонізації та її наслідки. Проблема вибору шляхів національно-державного розвитку країнами, що звільнилися. Державно-капіталістичний варіант розвитку. Приватнокапіталістична модель. Феномен «соціалістичної орієнтації» на Сході. «Національно забарвлений» соціалізм.

Геополітичні зміни на межі 1980–1990-х років і доля «третього світу».

Тема 4. Схід і модернізація. Сучасні моделі розвитку азіатських країн.

Китай на шляху до сучасної моделі розвитку. «Новодемократична модель» та її доля. Експерименти китайського керівництва з радянською моделлю. «Великий стрибок» кінця 1950-х років. «Велика пролетарська культурна революція» 1966–1976 рр. Початок економічної реформи в КНР: її специфіка, спрямованість та результати. Китайська модель розвитку. Китай у сучасному світі. Українсько-китайські відносини.

«Економічне диво» Японії: витоки, фактори, наслідки. Японська модель розвитку у сучасному світі. «Тигри» та «дракони» Далекого Сходу та Південно-Східної Азії: загальне та особливе. Українсько-японські відносини.

Індія у пошуках «третього шляху». Українсько-індійські відносини.

Ісламська революція в Ірані та її історичне значення. Досвід ісламського розвитку Ірану.

Туреччина на шляху до сучасної моделі розвитку. Українсько-турецькі відносини.

Розділ 2. Схід і глобалізація

Тема 1. Схід в епоху глобалізації: вестернізація та пошуки національної ідентичності.

Регіоналізація на Сході. Регіональні підсистеми міжнародних відносин.

Інтеграційні процеси на Сході. АСЕАН.

Тема 2. «Ісламський ренесанс» і нові тенденції у розвитку мусульманських країн і народів. Політичне відродження ісламу у ХХ ст. Ісламська модель розвитку у політичному житті країн Середнього Сходу.

Проблема ісламського радикалізму. «Арабська весна» та її наслідки. Мусульманський світ: проблема єдності. Феномен Ісламської держави. Сирійська криза.

Тема 3. «Конфліктні зони» в афро-азіатському регіоні. Близькосхідна проблема та пошуки шляхів її вирішення. Тайванська проблема.

Територіальні суперечки у Південній, Східній та Південно-Східній Азії.

Проблема конфліктів на Африканському континенті.

Тема 4. Проблеми Сходу на зламі сторіччя. Демографічна ситуація, проблема перенаселення. Зростання кількості суверенних держав та ускладнення геополітичної картини світу. Проблема сепаратизму.

Схід і ядерна зброя. Міграція населення та її наслідки, міграційна криза 2015 р. Урбанізація на Сході. Продовольча проблема на Сході.

Схід і «нові» глобальні виклики (тероризм, наркоторгівля тощо).

Україна та країни Сходу на початку ХХІ ст.: основні пріоритети зовнішньої політики.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п/с	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1. Країни Азії і Африки в умовах деколонізації						
Разом за розділом 1	74	14	10			50
Розділ 2. Схід і глобалізація						
Разом за розділом 2	76	16	5			55
Усього годин	150	30	15			105

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Т. 1. Криза і крах колоніальної системи. Етапи деколонізації:	2
	Т. 2. Формування «третього світу» та його доля:	2
	Т. 3. Схід і модернізація. Сучасні моделі розвитку азіатських країн	2
	3.1. Китай на шляху до сучасної моделі розвитку (1949 – кінець 1970-х років). Економічна реформа в КНР: специфіка, спрямованість та результати. Китай у сучасному світі.	
	3.2. «Економічне диво» Японії: витоки, фактори, наслідки. Японія у сучасному світі. «Тигри» та «дракони» Східної та Південно-Східної Азії: загальне та особливе	2
	3.3. Індія у пошуках «третього шляху». Іран: досвід ісламського розвитку. Туреччина на шляху до сучасної моделі розвитку	2
	Т. 4. Сучасні проблеми Сходу. Захист і обговорення творчих завдань	5
	Разом	15

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Т. 1. Криза і крах колоніальної системи. Етапи деколонізації: – ознайомитися з основною і додатковою літературою до теми; – проаналізувати чинники, що сприяли кризі та розпаду колоніальної системи, з'ясувати роль «сверхдержав» у цьому процесі; – проаналізувати етапи деколонізації; – підготувати інформаційні повідомлення, презентації і виступи з цих питань.	14
2	Т. 2. Формування «третього світу» та його доля: – ознайомитися з основною і додатковою літературою до теми; – проаналізувати чинники, які призвели до диференціації «третього світу»;	14

	<ul style="list-style-type: none"> – з'ясувати і мотивувати наукову актуальність використання поняття «третій світ» сьогодні; – підготувати інформаційні повідомлення, презентації і виступи з цих питань. 	
3	<p>Т. 3.1. Китай на шляху до сучасної моделі розвитку (1949 – кінець 1970-х років). Економічна реформа в КНР: специфіка, спрямованість та результати. Китай у сучасному світі:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ознайомитися з основною і додатковою літературою до теми; – проаналізувати шлях КНР до сучасної моделі розвитку (використання моделі «нової демократії» та радянської моделі, «великий стрибок» та «народні комуни», «Велика пролетарська культурна революція»); – проаналізувати специфіку сучасної економічної реформи; – підготувати інформаційні повідомлення, презентації і виступи з цих питань. 	14
4	<p>Т. 3.2. «Економічне диво» Японії: витоки, фактори, наслідки. Японія у сучасному світі. «Тигри» та «дракони» Східної та Південно-Східної Азії: загальне та особливе:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ознайомитися з основною і додатковою літературою до теми; – проаналізувати витоки, фактори, наслідки «економічного дива»; – проаналізувати місце Японії у сучасному світі; – проаналізувати досвід країн Південно-Східної Азії з модернізації; – підготувати інформаційні повідомлення, презентації і виступи з цих питань. 	14
5	<p>Т. 3.3. Індія у пошуках «третього шляху». Іран: досвід ісламського розвитку. Туреччина на шляху до сучасної моделі розвитку:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ознайомитися з основною і додатковою літературою до теми; – проаналізувати і порівняти особливості розвитку Індії в «епоху Неру» і на сучасному етапі; – проаналізувати сутність реформ Т. Озала у Туреччині, – з'ясувати чинники зростання проісламістських симпатій у сучасному турецькому суспільстві; – проаналізувати реформи епохи «білої революції» в Ірані; – з'ясувати причини і наслідки ісламської революції кінці 70-х років ХХ ст.; – підготувати інформаційні повідомлення, презентації і виступи з цих питань. 	14
6	<p>Т. 4. Сучасні проблеми Сходу. Підготовка творчих завдань:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ознайомитися з основною і додатковою літературою до теми; – проаналізувати найбільш актуальні проблеми сучасного Сходу; – виконати творче завдання*. 	35
	Разом	105

* Творче завдання складається із наукової доповіді за обраною (узгодженою з викладачем) темою та мультимедійної презентації. Обсяг тексту наукової доповіді – 6-7 сторінок (Times New Roman, розмір шрифту 14 з полуторним міжрядковим інтервалом). Список використаних джерел повинен включати не менше 10 найменувань. Текст повинен бути самостійним (практикується попередня вибіркова перевірка текстів доповідей на академічну доброчесність).

При оцінюванні наукової доповіді враховуються: 1) ступінь розкриття теми, 2) глибина опрацювання відповідних тематичних джерел інформації, 3) логічність викладу,

4) здатність робити висновки з проведеного дослідження, 5) володіння матеріалом. Оцінка (до 3-х балів) дається кожному з вказаних елементів виконаної роботи (максимальна загальна кількість балів – 15).

Мультимедійна презентація має включати 8-10 самостійно підготовлених слайдів (таблиці, діаграми, графіки, карти, колажі тощо), які візуалізують основні положення наукової доповіді. Максимальна оцінка за презентацію – 10 балів.

6. Індивідуальні завдання

не передбачено навчальним планом

7. Методи навчання

При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи: словесні (лекція, бесіда, пояснення, розповідь, навчальна дискусія); наочні (демонстрація, ілюстрування): практичні (відповіді на тести, вправи, практична робота тощо).

Крім традиційних, використовуються й інші, так звані «активні методи навчання» особливістю яких є спонукання студентів до активності та обов'язкова взаємодія студентів між собою чи з іншими суб'єктами навчального процесу (аналіз конкретних ситуацій, ділова гра, он-лайн робота тощо).

8. Методи контролю

Поточний контроль засвоєння тем розділів здійснюється під час семінарських занять, тестування, перевірки виконання творчих завдань.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних, практичних та семінарських занять;
- контроль та оцінювання якості підготовки творчих завдань;
- контроль засвоєння практичного та теоретичного матеріалу;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати їх.

Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення певного блоку тем.

Застосовуються такі методи контролю підготовки студентів:

- усні відповіді на семінарських заняттях;
- участь у дискусії на семінарських заняттях;
- письмовий експрес-контроль;
- колоквіум;
- тестові завдання;
- виконання творчого завдання.

Результати поточного контролю (поточна успішність) є базовою інформацією при проведенні підсумкового контролю і враховується при визначенні підсумкової оцінки з дисципліни. Сума балів, яку студент може набрати за поточним контролем, дорівнює 60.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни. До заліку допускаються студенти, які мають достатню кількість балів з поточного контролю. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань становить 40 (з них: відповіді на 2 теоретичних питання – по 15 балів, тестові завдання – 10 балів).

Час виконання – до 90 хвилин.

У разі використання заборонених джерел на заліку студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0 балів).

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. За результатами поточного та підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Набрана кількість рейтингових балів студентом служить основою для оцінки за національною шкалою.

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) студентам надається можливість скласти залік (завдання містить 2 теоретичних питання по 15 балів за кожне і 5 тестів по 2 бали кожний, в сумі 40 балів) дистанційно:

– на платформі Moodle в дистанційному курсі «Актуальні проблеми Сходу в умовах деколонізації і глобалізації» URL: <https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=2367>

– та на платформі Classroom в дистанційному курсі «Актуальні проблеми Сходу в умовах деколонізації і глобалізації»

URL: <https://classroom.google.com/u/0/c/Mzg4NTM4MDY5MTAx?hl=ru> код курсу: [jb4cbfl](#)

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Залік	Сума
Поточний контроль самостійної роботи на семінарських заняттях		Творче завдання	Разом		
Т. 1	Т. 2	Т. 3	Т. 4	60	40
7	8	20	25		
				60	100

Критерії оцінювання

(поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання)

Тема	Поточне опитування / тестування (бали)	Виступ з доповіддю на семінарському занятті (максимальна кількість балів)	Участь у дискусії (максимальна кількість балів)	Знання додаткової літератури (максимальна кількість балів)	Виступ з науковою доповіддю (максимальна кількість балів)	Мультимедійна презентація (максимальна кількість балів)	Загальна кількість балів
1	1	3	2	1	–	–	7
2	1	3	2	2	–	–	8
3	1 бал x 3 заняття = 3 бали	3 бали x 3 заняття = 9 балів	2 бали x 3 заняття = 6 балів	2	–	–	20

4	–	–	–	–	15	10	25
						Разом	60

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали оцінювання
90-100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Азия и Африка в современной мировой политике. Сборник статей. Москва: ИМЭМО РАН, 2012.
2. Васильев Л.С. История Востока: В 2-х т.: Учеб. по спец. «История». 3-е изд., испр. и доп. Москва: Высшая школа, 2003.
3. Васильев Л.С. История религий Востока: [Учебное пособие для вузов]. 3-е изд. Москва: Кн. дом “Университет”, 1998.
4. Глобальні проблеми світового розвитку: Навч. посібник. Харків, 2015.
5. История Востока: В 6 т. – Т. 5: Восток в новейшее время: 1914–1945 гг. – Москва: ИФ «Восточная литература» РАН, 2006; Т. 6: Восток в новейший период (1945–2000 гг.). Москва: ИФ «Восточная литература» РАН, 2008.
6. Козицький А.М. Новітня історія Азії та Африки: Навч. посібник. Львів: Афіша, 2005.
7. Новейшая история стран Азии и Африки, XX век: Учебник: В 3 ч. / Под ред. А.М. Родригеса. Москва: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001.
8. Орлова Т.В. Сучасна політична історія країн світу. Київ, Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2017.
9. Политическая история государств Азии и Северной Африки, XX век: Учебное пособие для вузов: В 2-х т. Москва: Магистр, 1996.
10. Тумаков А. И. Цивилизации Востока в условиях распада колониальной системы и глобализации // Сравнительная история мировых цивилизаций: учебник для магистров / отв. ред.: И. А. Краснова, И. В. Крючков, С. А. Польская. Ставрополь: Изд-во СКФУ, 2015. С. 269-293. URL: http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/11972/2/tumakov_2.pdf
11. Тумаков А. И., Чижов А. П. Новейшая история стран Восточной Азии (1945–2000 гг.): Учебное пособие. Харьков: Штрих, 2001.

Допоміжна література

12. Актуальные проблемы глобализации: Круглый стол «МЭиМО» // *Мировая экономика и международные отношения*. 1999. № 4. С.37-52; № 5. С.41-57.
13. АСЕАН в начале XXI века. Актуальные проблемы и перспективы. Москва: ИД «Форум», 2010.
14. Белокреницкий В. Я. Восток в международных отношениях и мировой политике. Москва: Восточный университет, 2009.
15. Белокреницкий В. Я. Восток на рубеже веков – некоторые итоги и перспективы развития // *Восток*. 2001. № 5-6.
16. Белокреницкий В. Я. Восток через призму мировых демографических прогнозов (к вопросу о геодемографии и геополитике будущего века) // *Восток*. 1999. №. 5. С.103-115.
17. Бжезинский З. Великая шахматная доска (Господство Америки и его геостратегические императивы). – Москва: *Международные отношения*, 2010. 256 с. Режим доступа: <http://www.lib.ru/POLITOLOG/AMERICA/bzhezinskij.txt> .
18. Бжезинский З. Выбор: мировое господство или глобальное лидерство. Москва: *Международные отношения* , 2005. 288 с.
19. Борисова А. «Зарубежные китайцы» // *Азия и Африка сегодня*. 2002. № 5. С. 28-32.
20. Васильев Л. С. Законы эволюции и проблемы человечества. Москва: Изд. дом Высшей школы экономики, 2011.
21. Ваххабиты XVIII–XX века: Историческое исследование. Москва: Монолит-Евролинц-Традиция, 2002.
22. Глобалистика. Энциклопедия. Москва: Радуга, 2003.
23. Глобалистика. Международный междисциплинарный энциклопедический словарь / Гл. ред.: И. И. Мазур, А. Н. Чумаков; Центр научных и прикладных программ «ДИАЛОГ». Москва-Санкт-Петербург-Нью-Йорк: «ЕЛИМА», «Питер». 2006.
24. Глобальные вызовы, угрозы и опасности современности / Под ред. А.В. Возженикова. Москва: РАГС, 2008.
25. Глобальные проблемы человечества. Коллектив авторов / Под ред. И. Новиковой. Москва: Изд-во МГУ, 2006.
26. Горохов М. Индуизм, общество, государство // *Азия и Африка сегодня*. 1999. С. 13-19.
27. Дзасохов А. С. Становление и эволюция постколониального мира. Вторая половина XX века. М.: *Международные отношения*, 1997.
28. Иванов Н.А. Восток: новые подходы к изучению истории // *Восток*. 1993. № 4. С. 5-11.
29. Киссинджер Г. О Китае. Москва: Астрель, 2013.
30. Кузнецов В. Китай: Религия в обществе и государстве // *Азия и Африка сегодня*. 2001. № 6. С. 13-17.
31. Мамедова Н. Иран: Опыт исламского правления // *Азия и Африка сегодня*. 1999. № 2. С. 4-11.
32. Лунев С. И. Индийская цивилизация в глобализирующемся мире // *Мировая экономика и международные отношения*. 2003. № 3.
33. Подберезский И. В. Регион Юго-Восточной Азии как цивилизационная общность // *Мировая экономика и международные отношения*. 2005. № 4.
34. Рашковский Е. Б. Цивилизационный облик Китая: структуры, преэминентность, метаморфозы // *Мировая экономика и международные отношения*. 2003. № 8.

35. Страны Востока: социально-политические, социально-экономические, этноконфессиональные и социокультурные проблемы в контексте глобализации. Памяти А.М. Петрова. Москва: ИВ РАН, Центр стратегической конъюнктуры, 2012.
36. Титаренко М. Л. Китай: Цивилизация и реформы. Москва, 1999.
37. Чанг, К., и Ли, К. (2018). Северная Корея и порядок безопасности в Восточной Азии: разногласия во взглядах на то, что должна делать Южная Корея. Пасифик Ревью, 31 (2), 245–255. <https://doi.org/10.1080/09512748.2017.1397733>
38. Черняк Е. Б. Цивилиография: Наука о цивилизации. Москва: Междунар. отношения, 1996.
39. Четверикова О. Ислам в современной Европе: стратегия «добровольного гетто» против политики интеграции // Россия XXI. 2005. № 1, 2.
40. Экологические проблемы стран Азии и Африки. Москва: Аспект Пресс, 2012.
41. Эволюция восточных обществ: синтез традиционного и современного / Э.Н. Галич, А. В. Гордон, А. В. Журавский и др.; отв. ред. Л. И. Рейснер, Н. А. Симония. Москва: Наука, 1984.
42. Яковец Ю. В. Глобализация и взаимодействие цивилизаций. Москва: Экономика, 2003.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Институт востоковедения РАН. URL: <http://www.ivran.ru>

Институт Дальнего Востока РАН. URL: <http://www.ifes-ras.ru/>

Институт мировой экономики и международных отношений РАН. URL: <http://www.imemo.ru>

Новое восточное обозрение. URL: <http://ru.journal-neo.org/>

Программа «Внешняя политика и безопасность» Московского центра Карнеги. URL: <http://www.carnegie.ru/ru/programs/6280.htm>

Foreign Affairs <http://www.foreignaffairs.org/>

Foreign Policy. URL: <http://www.foreignpolicy.com> 19. Global Policy Journal. URL: www.globalpolicyjournal.com

Journal of Eurasian Studies. URL: <http://www.journals.elsevier.com/journal-of-urasian-studies/>

The WWW Virtual Library: International Affairs Resources. URL: <http://www2.etoyn.edu/vl/>

World Policy Institute. URL: <http://www.worldpolicy.org/>

Дистанційні курси:

– Тумаков О.І. Актуальні проблеми Сходу в умовах деколонізації та глобалізації.

URL: <https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=2367>

– Тумаков О.І. Історія країн Азії і Африки: Навчально-методична праця (сертифікат №60/2016 від 04.11.2016). Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. URL:

<http://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=606>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;

– дистанційно на платформі Moodle (<https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=2367>) та за допомогою інструментів google classroom проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;

– аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводяться до 10% практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Актуальні проблеми Сходу в умовах деколонізації та глобалізації», режим доступу: <https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=2367>